

1/

První literární památky v románském jazyce

P/

Anonymní muwaššacha v klasické arabštině

(9.-10. století?)

Ukázka převzata z: García Gómez, Emilio, *Las jarchas romances de la serie árabe en su marco*, Barcelona, Seix-Barral, 1975, č. 14, s. 176-177. Přeloženo nerýmovanou lámanou prózou ze španělského překladu bez přihlídnutí k originálu.

Formální charakteristika:

Originál básně v klasické arabštině kromě závěrečného dvojverší, tzv. chardžy (angl. psáno kharja, šp. jarcha), která je směsicí lidové románštiny a lidové arabštiny. Báseň tvoří 1 předložka a 5 slok, z nichž každá má 5 veršů. Každý verš se dělí na dva poloverše, přičemž pouze druhé poloverše se rýmují podle schématu aa bbbbaa cccaa dddaa eeeaa fffaa (poslední dvojverší je zmiňovaná chardža). Přeloženo nerýmovanou lámanou prózou, tj. nejsou zachovány rýmy na konci veršů.

0

Každý večer nová luna vychází na hedvábném nebi,
všem lidem ukazuje směr, ač sami cíl nemají.

1

Pouze ti s bělostnou tváří potěší mé oči,
na stříbrném větroví se rodí zlaté listy.
Kéž bych mohl políbit pramen těchto perel!
Proč se má paní brání políbení,
když jsou její ústa sladká a mě souží žízeň?

2

Mezi jasmíny je její tvář květem máku.
Zdobí ji vítr z jihu a vůně pižma,
a možná i karneol, co to však změní.
Chybuje milenec, když vyleká svou gazelu,
či naslouchá-li povídačkám pomlouvačů.

3

Řekněte, může se s mou paní někdo měřit?
Výjimečné krásy je, jak gazelí mládě.
Její pohled zraňuje každého, na kom spočine.

1/ První literární památky v románském jazyce. Antologie starších románských literatur
České Budějovice: Ústav romanistiky Filozofická fakulta Jihočeské univerzity, 2014.
Dostupné z: <<http://www.ff.jcu.cz/antologie-starsich-romanskych-literatur>>.

Kolik srdcí již protkla svým šípem,
jenž jak chocholem zdobí oko obočím?

4

Když jsem rozmlouval s mou paní
a vyprávěl o své bolesti a zranění,
neboť právě ona je lékařem, jenž mě může vyléčit,
spatřila pomlouvače, jehož jsme si nevšimli,
došel až k nám a ji zachvátil stud.

5

Kolik krásných dívek toužících po lásce,
vidí její rudé rty a touží je políbit,
i bělostnou šíjí a takto ji popisují své matce:
*Matko, to' můj milovaný! Pod pod plavou hřívou
bělostná šíje a rudá ústa.*

(Poslední dva verše zvýrazněné kurzívou = chardža)

O/

A. Transliterace a transkripce chardž

1.

Transliterace výše uvedené chardžy z arabského písma do latinky:

1 mm 'y hbib   2 šlymlh šqrlh
3 'lql 'lb   4 'bk'lh hmrllh.
(García Gómez, ibid.)

2.

Transkripce – doplnění nevokalizované transliterace o samohlásky, románská slova vyznačena *kurzívou*:

1 Mamma, ayy habibi!   2 *so* l-yummella šaqrella
3 *el collo albo*   4 *e bokella* hamrella.
(García Gómez, ibid.)

¡Mamma, ay habibe!
So la jumella xaqrella,
el collo albo
e boquilla hamrella.
(Galmés de Fuentes, 1994)

Mamma ay habibe.
So' ljummella xaqrella,
elle collo albo
e boquilla hamrella.
(Corriente, 1998)

B. Ukázky dalších chardž z arabských a hebrejských muwaššach

I. muwaššacha v arabštině

(v odlišné transkripci a interpretaci, jak ji nabízí Corriente, 1998 a Galmés de Fuentes, 1994. V ukázkách vycházím z článku Martína Bañose, 2006, s. 27-31)

Trankripce

Boquilla al-'iqdi,
dolche como ax-xuhdi,
ven, béjame.
Habibi ji 'indi,
ad-ún me amando
como yawmi.

Překlad

S náhrdelníkem úst [metafora zuby= korálky náhrdelníku], sladký jako med, pojd' a polib mne. Příteli můj, přijď, a miluj mne jako onoho dne. (podle Galmése, 1994)

Boquilla al'idque,
dolche como' axxuhde,
ven béyajme.
Habibi ji 'indi,
adúnam' amande
que móyrome.

S ústy jako náhrdelníkem, sladký jako med, pojd' a polib mne. Příteli můj, přijď ke mně jako milenec, vždyť [z lásky] umírám. (podle Corriente, 1998)

II. muwaššacha v hebrejštině

Transkripce

Garre, si yes devina
e devinas bi-l-haqq,
garr-me: ¿Cánd me vernad
mon habibi Ishaq?

Překlad

Řekni, jsi-li věstkyně a věštíš s jistotou, řekni: kdy přijde můj milý Ishaq? (podle Galmése, 1994)

Gar si yes divina
ed divinas balhaq,
gar-me cándo'm vernad
meu habibi Ishaq.

Řekni, jsi-li věstkyně a věštíš pravdu, řekni: kdy přijde můj milý Ishaq? (podle Corriente, 1998)

III. muwaššacha v hebrejštině

Trankripce

Garrid vos, ¡ay yermanellas!
¿Cóm contener a mio male?
Sin el habib non vivireyo:
advolaréy demandare.

Překlad

Řekněte mi, sestřičky! Jak snášet takovou bolest? Bez mého miláčka nemůžu žít, poletím jej hledat. (podle Galmése, 1994)

Garrir vos, ey yermanellas
qui'm contenerad meu male.
Si al-habib non vivreyo
ad ob l'irey demandare.

*Řeknu vám, sestřičky, kdo utiší mou bolest. Bez
mého miláčka nemůžu žít, kde ho mám hledat?
(podle Corrienta, 1998)*

B/

- CORRIENTE, Federico, *Poesía dialectal árabe y romance en Alandalús*, Madrid, Gredos, 1998. [Studie obsahuje výběrovou antologii chardž. Corriente se mezi španělskými arabisty staví nejopatrněji k přehnanému „románskému“ výkladu chardž.]
- GALMÉS DE FUENTES, Álvaro, *Las jarchas mozárabes. Forma y significado*, Barcelona, Crítica, 1994. [Studie nabízí ukázky chardž. Především těch, které obsahují celé románské verše či větší celky. Galmés de Fuentes je totiž zastáncem „románského“ výkladu chardž.]
- GARCÍA GÓMEZ, Emilio, „Veinticuatro jarýas romances en muwaššahas árabes (Ms. G. S. Colin)“, *Al-Andalus*, 17, 1952, s. 57-127.
- GARCÍA GÓMEZ, Emilio, *Las jarchas de la serie árabe en su marco*, Madrid, 1965 (3. vyd. Madrid, Alianza, 1990).
- HITCHCOCK, Richard, „Some doubts about the reconstruction of the kharjas“, *Bulletin of Hispanic Studies*, 50, 1973, s. 109-119.
- JONES, Alan, *Romance Kharjas in Andalusian Muwaššah Poetry*, Londýn, Ithaca Press, 1988. [První faksimilní vydání chardž!]
- MARTÍN BAÑOS, Pedro, „El enigma de las jarchas“, *Per Abbat*, č. 1, 2006, s. 9-34.
- STERN, Samuel Miklos, „Les vers finaux en espagnol dans les muwaššahs hispanohébraïques: une contribution à l'histoire de muwaššahs et à l'étude du vieux dialecte espagnol mozarabe“, *Al-Andalus*, 13, 1948, s. 299-346.
- STERN, Samuel Miklos, „Un muwaššah arabe avec terminaison espagnole“, *Al-Andalus*, 14, 1949, s. 214-218.
- ZWARTJES, Otto, *Love songs from al-Andalus. History, structure, and meaning of the Kharja*, Leyden, Brill, 1997.